

In memoriam

KÓTHAY Katalin¹

Liptay Éva emlékére²

Liptay Éva
(1966–2022)

(Fotó: A KNRF által szervezett A női vonal című konferencián 2017. október 24-én)

„A jó cselekedet emléket állít.”
Neshor teophor szobra (Ermitázs 2962)

Sok idő kellett ahhoz, hogy az ember igazán megismerje Évát. Zárkózott volt, sokszor szótlan, néha félénk. Az egyetemi órákon, amelyeket együtt látogattunk, többnyire lehajtott fejjel ült, de szüntelenül figyelt: fáradhatatlanul halmozta a tudást. Akkor még nem voltunk közeli barátok, és bár nap mint nap találkoztunk, alig tudtam róla valamit. Az viszont nyilvánvaló volt, hogy komolyan veszi a tanulást és a pályára való felkészülést, mint ahogy később a szakmájában is elkötelezett volt. Pedig nem sok esély volt arra, hogy az egyetem után egyiptológusként találja meg a hivatását. Professzorunk, Kákosy László az első órákon egyértelművé tette, tehetségünkől függetlenül nincs sok – szinte semmi – reményünk arra, hogy ebben a szakmában majd állást találjunk. Tudomásul vettük és nem kergettünk ábrándokat. Mégis maradtunk: a tudásért tanultunk, lelkesedésből, de vágyálmok, tervek nélkül.

Aztán kiderült, az élet egyiptológusnak szánt mindkettőnket, és a pályánkat is összefonta. Neki az egyetem elvégzése után a Szépművészeti Múzeum Egyiptomi Gyűjteményében ajánlottak állást. Én először egyetemen tanítottam, majd évekkel később én is az Egyiptomi Gyűjteménybe kerültem – ő hívott. Akkor bízták rá a gyűjtemény vezetését. Soha nem vágyott

¹ A szerző egyiptológus, egyetemi tanár, muzeológus Szépművészeti Múzeum.

² A nekrológ a Szépművészeti Múzeum Közleményeinek 2021-es, 125–126. számában megjelent szöveg újraközlése kisebb változtatásokkal.

arra, hogy vezető legyen, de elfogadta, hogy végigjárja a sors által számára kijelölt utat abban a szerepben, amelyet nem maga választott. A tudományos kutatásban addigra már jelentős eredményeket ért el, hozzájárulva az egyiptomi halotti ikonográfia és halotti kultusz megértéséhez. Vezetőként pedig a hozzá tartozó gyűjtemény sorsáról, jövőjéről való gondoskodást is hivatásának tekintette és tudatosan átgondolt, hosszú távra tervezett program alapján irányította azt több mint másfél évtizeden keresztül. Saját korának egyiptológiai, muzeológiai, technikai tudását, lehetőségeit minél teljesebben a gyűjtemény hasznára akarta fordítani, amelyet a legmodernebb szempontok szerint rendezett és feldolgozott állapotban vezetett, és akart továbbadni a következő nemzedék számára.

Munkáját és beosztását szolgálatnak tekintette, de nem csak a tudományt szolgálta. Tudását az ókori Egyiptom iránt érdeklődőkkel is fontosnak tartotta megosztani. Szeretett kiállításokat rendezni, fáradhatatlanul, az új ötletekből soha ki nem fogyva. Kétszer rendezte újra az egyiptomi állandó kiállítást és több alkalommal volt nagy sikerű nemzetközi időszaki kiállítás társkurátora. Mindezzel párhuzamosan éveken át szervezte a gyűjtemény vándorkiállításait, amelyek segítségével az ország különböző múzeumaiba vitte el az ókori egyiptomi kultúra Magyarországon őrzött emlékeit. Ismeretterjesztő cikkek és könyvek segítségével is tanította a közönséget – hozzáértő, világos, gördülékeny stílusa erre különösen alkalmassá tette. Bár a szereplés vágya távol állt a személyiségétől, önmagát legyőzve előadásokat és kiállításvezetéseket tartott, interjúkat adott, amikor hívták – és sokszor hívták, mert jó előadó volt, aki értő és élvezetes módon tudott közönségéhez szólni. Ismerték és szerették.

A múzeumi és tudományos munka mellett Évának volt egy másik, a szakmainál is fontosabb elhivatottsága: lányai nevelése. Az ő életükben is ugyanolyan teljességgel volt jelen, mint amilyen áldozattal és elkötelezettséggel a munkáját végezte. Ritkán találkozni a szakmai és anyai hivatás összeegyeztetésének olyan fokú harmóniájával, mint amit ő volt képes megvalósítani.

Nem tudtuk, hogy beteg, és nem tudta ő sem. Látszott rajta, hogy fáradt, és egyre többször ült szótlanul, lehajtott fejjel, mint annak idején az egyetemen. De ugyanúgy végezte a munkáját, mint addig. A halála előtt néhány nappal még konferenciaelőadást tartott, és élete utolsó előtti napjáig dolgozott. Aztán nem jött be a múzeumba; nem is telefonált, ahogy szokott, amikor távol marad. Másnap reggel érkezett a megdöbbentő hír, hogy már nincs közöttünk. Fiatalon, váratlanul ment el, mégis teljes életet hagyott maga mögött: jó cselekedeteivel emléket állított, beteljesítve azt az általa kedvelt és gyakran idézett óegyiptomi aforizmát, amelyet egy száizsi kori szobor felirata őrzött meg, s amely nekünk, akik közelről ismertük őt, most már a rá való emlékezés mottója. Anyaként, muzeológusként és egyiptológusként (számára ebben a sorrendben) is kiemelkedőt alkotott. Élete szinte minden pillanatában az emberi létezés értelmét és benne saját életének helyét, lényegét kutatta. Mi, akik itt maradtunk, hisszük, hogy „jó cselekedetei”, kitartása és áldozatos élete jutalmaként rálelt erre az értelemre és eljutott oda, ahol az örök világosság fényeskedik neki.